

Núi Hải Vân

"Hải vân bát ngát nghìn trùng..." đó là một câu hát dân ca bình dị ca ngợi vẻ hùng vĩ của một ngọn núi sừng sững trên con đường từ Bắc vào Nam : Núi Hải Vân.

Có lẽ không có nơi nào trên đất nước ta đèo cao lại chênh vênh trên mặt biển đến như vậy. Với độ cao 1,172 mét, Hải Vân chót vót tận trời xanh, đỉnh núi lẩn trong mây, còn chân núi chìm trong biển cả mênh mông (có lẽ vì thế mà người xưa đã gọi tên núi là Hải Vân).

Hải Vân là một mạch núi lớn của dãy Trường Sơn. Núi vươn mình ra biển cả, tạo thành ranh giới tự nhiên giữa Thừa Thiên - Huế và Quảng Nam - Đà Nẵng. Đó cũng là cửa ải hùng vĩ bậc nhất trên con đường Nam tiến của dân tộc. Vì lẽ đó mà ông cha ta xưa đã từng gọi Hải Vân là "Thiên hạ đệ nhất hùng quan".

Nói về cái hùng vĩ của núi Hải Vân, ở thế kỷ XVIII Ngô Thì Trí đã có lần viết:

"Ngọn núi này khí át sông Ngân, thế nuốt bờ biển, tầng đá trập trùng khó vịn, cây cối xum xuê rợp bóng, sóng vỗ âm âm như vang lên tiếng sấm ngang trời, suối chảy rào rào như mưa tuôn nước từ lưng chừng trời đổ xuống."

Hải vân trông thật hùng vĩ mà không đơn độc. Thiên nhiên đã khéo tạo nên vẻ quần thể núi non ở vùng này. Ở phía Tây ngọn Bà Sơn, ở phía Bắc có ngọn Hải Sơn. Ba ngọn núi tạo nên thế chân kiềng vững chãi, sừng sững trong trời đất. Có lẽ vì thế mà sách vở có chép rằng:

"Cả ba ngọn xen nhau, trên cao chót vót đến tầng mây, dưới giăng đến bờ biển gần như đứng trong biển!"

Vất qua lưng chừng núi, ở độ cao 469 mét, là con đường xe hơi chín khúc, quanh co, như một dải khăn điểm trang cho núi. Dưới chân núi phía Bắc sóng biển ngàn trùng đã khoét nên hang động lớn, gọi là Hang Dơi. Tương truyền nơi đây có sóng thần, thuyền đi qua thường bị đánh đắm. Ca dao xưa còn ghi:

Đi bộ thì sợ Hải Vân

Đi thủy thì khiếp sóng thần Hang Dơi.

Hải Vân cao vời vợi. Đứng ở đỉnh núi tưởng chừng như giơ cao tay với tận trời xanh, bước mấy bước tưởng sát mé Biển Đông. Ở đây có thể vừa nghe được tiếng sóng vỗ, lại vừa nghe được tiếng chim kêu, vượn hú. Khi bình minh lên từ trên đỉnh đèo nhìn xuống biển là cả một bức tranh tuyệt đẹp. Còn lúc chiều buông xuống một màu tím ngắt bao phủ lấy núi và biển; khiến lòng người man mác băng khuâng.

Đứng trên đỉnh núi, nhìn ra phía Bắc là vũng Lăng Cô nổi tiếng, nhìn về phía Nam là núi Non Nước, là bán đảo Sơn Trà với bãi cát Tiên Sa đã trở thành huyền thoại. Bãi cát này tương truyền là nơi ngày xưa các nàng tiên thường xuống tắm ở đây. Vùng này có câu hát:

Thà làm hạt cát Tiên Sa

Còn hơn làm mảnh đá hoa trong chùa...

Là cũng để nói lên cái đẹp của bãi cát này. Cũng từ đỉnh núi nhìn ra xa phía ngoài khơi là Cù Lao Chàm xanh biếc, nơi đây ngày xưa là một ngọn núi lửa. Phía Tây núi Hải Vân là ải chính có thành chắn ngang. Năm 1826, thành được đắp cao lên. Phía trước và phía sau đều có cửa. Trên cửa trông về phía Bắc có đề ba chữ "Hải Vân Quan". Trên cửa trông về phía Nam có đề sáu chữ "Thiên hạ đệ nhất hùng quan." Hai cửa đều cao 6 mét, rộng 7 mét, có cổng tò vò qua lại 4.5 mét. Thành cũ nay không còn nhưng vẫn trông về phía Bắc còn nguyên vòm. Các bậc đá xếp lên cửa ải xưa nay như những dấu ấn tích lịch sử còn lưu lại.

Hải Vân là một thắng cảnh đẹp, là một vùng núi non hùng vĩ và cũng là một địa danh đáng ghi nhớ trong lịch sử văn học.

Lê Quang Diệu